

139. Eerste Oirschots dictee (auteur: Ton van den Berg)

Onloochenbaar een choquerende dicteeavond over Best en Oirschot

Praktisch 80 jaar voordat er diverse rechtszaken tegen tabaksfabrikanten gevoerd worden, vermeldt een uittreksel van een politieverordening uit 1921 van de toen al progressieve gemeente Best, de dichtstbijzijnde plaats vanaf hier, dat vanwege de volksgezondheid roken door de Bestse jeugd strafbaar wordt; nochtans wilden verschillende jongeren per se een sigaartje opsteken en ze moesten een goedgevulde portemonnee of portefeuille hebben, als ze door een consciëntieus surveillerende politieambtenaar werden geverbaliseerd.

De logés van Hotel Witlox, voorheen Der Kinderen, zagen dat in de Stationsstraat geen krokussen, fuchsia's, rozenstruiken of bosschages meer groeiden; ondanks de inspanningen van bewonerscomités werd de breedte van het spoor verdubbeld, zodat geavanceerde hogesnelheidstreinen makkelijker Best kunnen doorkruisen, maar er komt wel een reparatieplan voor de spoorzone, zodat straks dahliaatjes, chrysanten en orchideeën in groten getale het weidse tunneldak zullen bedekken.

Ter gelegenheid van het 1500-jarig bestaan van Oirschot werd in 1980, dus nog net in het vorige millennium, een landjuweel gehouden met honderden gildebreeders in prachtige tenues; het verbaast je wellicht dat de huidige burgemeester, bekend om zijn archeologische interesse, een fascinerend artikel heeft gepubliceerd waarin deze preses van de gemeente uitgebreid vertelt dat Oirschot vele decennia ouder moet zijn.

Penicilline en aspirine waren rond 1600 onbekend; verraderlijke epidemieën konden onze Noord-Brabantse gemeenten teisteren: dysenterie bijvoorbeeld, een door bacillen teweeggebrachte darmontsteking, eiste veel slachtoffers, waardoor er in onze contreien veel carrières bruusk werden afgebroken en mensen van alle gezindten in rouw waren gedompeld bij begrafenissen van overleden baby'tjes.

De naam Arti et Amicitiae voor een van de bekendste harmonieën in toeristisch Oirschot is ontzaglijk oud, namelijk uit 1847; bij officiële concoursen en andere activiteiten oogste het orkest dankzij vakbekwame instructeurs veel bijval, want veel toehoorders applaudisseerden gezamenlijk, maar er waren ook minder florissante perioden.

De industriële ontwikkeling van Oirschot begon pas laat, omdat er geen spoor- of waterweg was, want eerst in 1923 kwam de voltooiing van het Wilhelminakanaal tot stand; de stoelen- en meubelindustrie werd daarna zo belangrijk dat installaties van stoomapparaten en al in 1928 een elektromotor in de fabriekscomplexen noodzakelijk werden voor de productieactiviteiten, maar helaas kwamen er ook enkele faillissementen of deconfitures voor, als er minder vraag naar eikenhouten fauteuils was.

Op de pedagogische academie De Kempel in Helmond vind je geen dommeriken en luiwammesen, want de school behoort naar verluidt tot de beste van Nederland; velen zullen zich niet realiseren dat deze school de verplaatste Oirschotse kweekschool is, die in 1869 door franciscanessen werd opgericht om op minutieuze wijze onderwijzeressen op te leiden voor de op te richten rooms-katholieke lagere scholen, wat de bisschop van 's-Hertogenbosch propageerde.

De Latijnse school, die nu in appartementen is verdeeld, werd vroeger door kanunniken bestuurd, maar de onderwijskwaliteit werd soms wat verwaarloosd, want rond 1600 gaf de pastoor met ongeëvenaarde toewijding aan de begaafdsten leerlingen privéles; in de Sint-Pieterskerk hadden de leden van het kapittel een vaste plaats in de inmiddels verbrande majestueuze koorbanken, die door vele fotografen zijn vereeuwigd.